द्वितीयषाण्मासिकः

द्वितीयपत्रम्

MAPUC202

भक्तितत्त्वम्

क्रेडिट-6

अङ्काः- 80

प्रथमो भागः

1. महत्सेवा किम् उच्यते?
2. भगवत्सेवायाः महत्त्वं किम्?
3. अनुरक्तेः फलं किम्?
4. ज्ञानस्य निरसनं किमर्थम्?
5. भक्तिः किमर्थं रागरूपा इति कथ्यते?
6. भक्तिफलानि कीदृशानि सन्ति?
7. भक्तिः मुख्यत्वेन कथं ज्ञायते?
8. भगवान् कथं पितृतुल्यः?
9. परमात्मा किमर्थं फलदाता इति कथ्यते?
10. ईश्वरस्य नानात्वं किम्?
11. ईश्वरस्य ऐक्यं किम्?
12. जीव-ब्रह्मणोः सम्बन्धः कः?
13. संसृतेः कारणानि कानि?
14. ज्ञानसाधनानि कानि?
15. आविर्भावः किम्?
16. तिरोभावः किम्?
17. भक्तिः कथं मोक्षमार्गः भवति?
18. भगवत्सेवायाः फलं किम्?
19. भक्ति-ज्ञानयोः कः भेदः?

द्वितीयो भागः

1. भक्तिः कति प्रकारा?

2. नवधा भक्तेः नामानि लिखत।
3. योगस्य उभयार्थत्वं किम्?
4. रागयुक्ता भक्ति: हेया वा?
5. कर्मयोगात् भक्ति: कथं श्रेष्ठा?
6. ज्ञानयोगात् भक्ति: कथं श्रेष्ठा?
7. ब्रह्मप्रतिपत्तेः महत्त्वं किम्?
8. भगवति शरणागतेः फलं किम्?
9. क्लेशाः के सन्ति?
10. भगवतः ऐश्वर्यं किम्?
11. भक्तिपरिशुद्धेः लक्षणानि कानि?
12. श्रवणभक्ति: का?
13. कीर्तनभक्ति: का?
14. स्मरणभक्ति: का?
15. पादसेवनं किम्?
16. अर्चनं किम्?
17. वन्दनं किम्?
18. दास्यं किम्?
19. सख्यं किम्?
20. आत्मनिवेदनं किम्?

तृतीयो भागः

1. भगवदवताराः किमर्थं भवन्ति?
2. भगवद्विभूतिषु भक्ति: किमर्थं निषिद्धा?
3. पराभक्ति: का?
4. गौणी भक्ति: का?
5. श्रवणस्य महत्त्वं किम्?
6. कीर्तनस्य महत्त्वं किम्?
7. अनासक्तेः महत्त्वं किम्?
8. पूजापराधाः के सन्ति?
9. चत्वारः भक्ताः के सन्ति?
10. स्मरणं प्रायश्चित्तं कथं भवति?
11. कीर्तनं प्रायश्चित्तं कथं भवति?
12. अविपक्वभक्तेः फलं किम्?

13.भगवल्लोकप्राप्तिः कस्य भवति?
14.क्रमैकगतिः किम्?
15.उत्क्रान्तिः किम्?
16.पराभक्ति: किमर्थं श्रेष्ठा?

लघुप्रश्नाः)6 MARKS - टिप्पनी(

प्रथमो भागः

1. भक्तिस्वरूपम्
2. महत्सेवा
3. भगवत्सेवा
4. अनुरक्तिः
5. ज्ञाननिरसनम्
6. भक्तेः रागरूपत्वम्
7. भक्तिफलानामानन्त्यम्
8. भक्तेः मुख्यत्वम्
9. भगवतः पितृतुल्यत्वम्
10. परमात्मनः फलदातृत्वम्
11. ईश्वरस्य नानात्वम् ऐक्यम् च
12. जीव-ब्रह्म-अभिन्नत्वम्
13. संसृतेः कारणानि
14. ज्ञानसाधनानि
15. आविर्भाव-तिरोभावः

द्वितीयो भागः

1. नवधा भक्तिः
2. योगस्य उभयार्थत्वम्
3. रागात्मकभक्तिः
4. भक्तेः श्रेष्ठत्वम् (कर्म-ज्ञान-योगेभ्यः)
5. ब्रह्मप्रतिपत्तिः
6. क्लेशनिवारणम्

7. भगवदैश्वर्यम्
8. भक्तिपरिशुद्धिलक्षणानि
9. श्रवणभक्तिः
10. कीर्तनभक्तिः
11. स्मरणभक्तिः
12. आत्मनिवेदनम्

तृतीयो भागः

1. भगवदवताराः
2. पराभक्ति
3. गौणी भक्ति
4. श्रवण-कीर्तनयोः महत्त्वम्
5. अनासक्तिः
6. पूजापराधाः
7. चतुर्विधभक्ताः
8. प्रायश्चित्तरूपेण भक्तिः
9. भगवल्लोकप्राप्तिः
10. क्रमैकगतिः
11. उत्क्रान्तिः

दीर्घप्रश्नाः)1 × 10 = 10)

प्रथमो भागः

1. भक्तिस्वरूपं सविस्तरं वर्णयत।
2. महत्सेवायाः भगवत्सेवायाश्च महत्त्वं विवेचयत।
3. अनुरक्तेः फलानि सविस्तरं निरूपयत।
4. ज्ञानस्य निरसनं किमर्थं भवति इति स्पष्टयत।
5. भक्तिः रागरूपा इति कथं सिद्ध्यति?
6. भक्तिफलानामानन्त्यं विवेचयत।
7. भक्तिः अन्यसाधनापेक्षया श्रेष्ठा इति निरूपयत।
8. भगवातः पितृतुल्यत्वं सप्रमाणं वर्णयत।
9. परमात्मनः फलदातृत्वं विवेचयत।

10.जीव-ब्रह्मणोः अभिन्नत्वं स्पष्टयत।

द्वितीयो भागः

1. नवधा भक्तेः सविस्तरं वर्णनं कुरुत।
2. योगस्य उभयार्थत्वं विवेचयत।
3. रागात्मकभक्तिः न हेया इति स्पष्टयत।
4. कर्मज्ञानयोगिभ्यः भक्तस्याधिक्यं निरूपयत।
5. ब्रह्मप्रतिपत्तेः महत्त्वं विवेचयत।
6. भगवति शरणागतस्य क्लेशनिवारणं कथं भवति?
7. भगवदैश्वर्यमहत्त्वं सविस्तरं वर्णयत।
8. भक्तिपरिशुद्धिलक्षणानि विवेचयत।

तृतीयो भागः

1. भगवदवतारेषु भक्तेः स्वरूपं फलञ्च वर्णयत।
2. परभक्तौ गौण्याः हेतुभूततां विवेचयत।
3. श्रवण-कीर्तनादीनाम् अपूर्वतां स्पष्टयत।
4. अनासक्तेः महत्त्वं सविस्तरं वर्णयत।
5. पूजापराधान् विवेचयत।
6. चतुर्विधानां भक्तानां स्वरूपं वर्णयत।
7. स्मरणकीर्तनादीनां प्रायश्चित्तत्वं स्पष्टयत।
8. अविपक्वभक्तानामपि भगवल्लोकप्राप्तिः कथं भवति?
9. क्रमैकगतिः उत्क्रान्तिः पराभक्तिश्च विवेचयत।

द्वितीयषाण्मासिकः

MAPUC203

रामायणस्य विशिष्टाध्ययनम्

अतिलघुप्रश्नाः (1Mark)

प्रथमो भागः

1. विश्वामित्रः रामं लक्ष्मणं च कुतः नीतवान्?
2. मार्गे रामः प्रथमं किम् उपदेशं प्राप्तवान्?
3. "बला" "अतिबला" इति विद्ये काभ्याम् दत्ता?
4. सिद्धाश्रमः कस्य आश्रमः आसीत्?
5. यज्ञस्य रक्षणार्थं रामः कति दिवसान् स्थितवान्?
6. ताटकावनं किमर्थं भयङ्करम् आसीत्?
7. विश्वामित्रः रामं ताटकां हन्तुं किमर्थम् आज्ञापितवान्?
8. रामः आरम्भे ताटकां हन्तुं किमर्थं न इच्छति स्म?
9. ताटकाया: पुत्रः कः आसीत्?
10. ताटकाया: रूपं कीदृशं वर्णितम्?
11. रामः ताटकां केन अस्त्रेण अवधीद्?
12. ताटकावधात् अनन्तरं देवैः किं कृतम्?
13. विश्वामित्रेण रामाय दिव्यास्त्राणि कदा दत्तानि?
14. मारीचः कः आसीत्?
15. सुबाहुः कः आसीत्?

द्वितीयो भागः वालीवधप्रसंगः)1–13)

1. रामलक्ष्मणौ पम्पासरोवरं दृष्ट्वा किं अनुभूतवन्तौ?
2. हनुमान् कस्य वेशं धृत्वा रामलक्ष्मणयोः समीपं गतः?
3. हनुमतः वाक्चातुर्यं कथं वर्णितम्?
4. रामः हनुमन्तं प्रथमदृष्ट्या किम् अवदत्?
5. सुग्रीवः किमर्थं ऋष्यमूकपर्वते वसति स्म?

6. वाली किमर्थम् ऋष्यमूकपर्वतं न गच्छति स्म?
7. रामसुग्रीवयोः मैत्री किमर्थम् अभवत्?
8. सुग्रीवः सीतायाः चिन्हानि कथं प्रदर्शितवान्?
9. सीतायाः आभरणानि कुत्र पतितानि?
10. रामः तानि दृष्ट्वा किम् अकरोत्?
11. सुग्रीवः वालिनः बलं कथं वर्णितवान्?
12. रामः शालवृक्षान् कति बाणेन भित्तवान्?
13. प्रथमयुद्धे रामः किमर्थं न बाणं मुमोच?
14. सुग्रीवः पुनः युद्धाय कथं प्रेरितः?
15. सुग्रीवस्य कण्ठे किं चिह्नं कृतम्?

तृतीयो भागः वालीवधप्रसंगः)14–25)

1. सुग्रीवः वालिनं युद्धाय कथं आह्वयत्?
2. तारा वालिनं किं उपदिष्टवती?
3. वाली तारा-वचनं किमर्थं न स्वीकृतवान्?
4. युद्धे रामः कुत्र स्थित्वा बाणं मुमोच?
5. वाली केन अस्त्रेण विद्धः?
6. वाली रामं प्रति किं प्रश्नं कृतवान्?
7. रामः वालीवधस्य औचित्यं कथं प्रतिपादितवान्?
8. तारा वालिनः मृतदेहं दृष्ट्वा किम् अकरोत्?
9. तारा विलपन्ती किम् अवदत्?
10. अङ्गदः कः आसीत्?
11. सुग्रीवः वालिनं दृष्ट्वा किं अनुभूतवान्?
12. रामः सुग्रीवं कथं सान्त्वयामास?
13. वालीदाहसंस्कारः केन कृतः?
14. अङ्गदस्य भूमिका का आसीत्?
15. तारा अन्ते किम् उपदिष्टवती?

लघुप्रश्नाः (6 marks, टिप्पनी)

प्रथमो भागः

1. बला-अतिबलाविद्या
2. सिद्धाश्रमप्रसंगः
3. ताटकाया: स्वरूपवर्णनम्
4. रामस्य संकोचः (ताटकावधे)
5. ताटकावधः
6. दिव्यास्त्रप्रदानम्
7. मारीचसुबाहुप्रसंगः
8. दशरथस्य संकोचः
9. ताटकायाः पूर्ववृत्तान्तः

द्वितीयो भागः

1. पम्पासरोवरवर्णनम्
2. हनुमतः प्रथमसंगमः
3. रामसुग्रीवमैत्री
4. सीताचिह्नप्रदर्शनम्
5. शालवृक्षभेदनम्
6. प्रथमयुद्धप्रसंगः
7. सुग्रीवस्य चिह्नधारणम्
8. वाली- सुग्रीवयोः शत्रुता

तृतीयो भागः

1. सुग्रीवस्य गर्जनम्
2. ताराया: उपदेशः
3. वालीवधः
4. रामवालीसंवादः
5. ताराया: विलापः
6. सुग्रीवस्य शोकः
7. वालीदाहसंस्कारः
8. वालिनः पराक्रमः

दीर्घप्रश्नाः (10 Marks)

प्रथमो भागः

1. विश्वामित्रेण रामलक्ष्मणयोः शिक्षणप्रक्रियां वर्णयत।
2. सिद्धाश्रमस्य प्रसंगं तथा यज्ञरक्षणं विवेचयत।
3. ताटकायाः चरित्रं तथा वधं विस्तारतः लिखत।
4. ताटकावधे रामस्य धर्मसंशयं स्पष्टयत।
5. विश्वामित्रेण सह रामलक्ष्मणयोः गमनवृत्तान्तं वर्णयत।
6. ताटकावधानन्तरं दिव्यास्त्रप्रदानप्रसंगं विवेचयत।
7. मारीच-सुबाहु प्रसंगं तथा यज्ञरक्षणे रामस्य योगदानं वर्णयत।

द्वितीयो भागः

1. हनुमतः रामलक्ष्मणयोः सह प्रथमसंगमं सविस्तरं वर्णयत।
2. रामसुग्रीवमैत्रीप्रसंगं विस्तारतः लिखत।
3. वालीसुग्रीवयोः वैरस्य कारणानि विवेचयत।
4. शालवृक्षभेदनप्रसंगं तथा रामस्य पराक्रमं वर्णयत।
5. प्रथमयुद्धे सुग्रीवस्य पराजयं कारणैः सह स्पष्टयत।
6. मतङ्गवनप्रसंगं तथा रामस्य सुग्रीवाय आश्वासनप्रदानं विवेचयत।

तृतीयो भागः

1. तारायाः उपदेशं तथा वालिनः प्रतिक्रियां विवेचयत।
2. वालीवधं धर्मदृष्ट्या विवेचयत।
3. रामवालीसंवादं विस्तारतः लिखत।
4. तारायाः विलापं भावपूर्णरूपेण वर्णयत।
5. सुग्रीवस्य शोकं तथा रामस्य सान्त्वनां विवेचयत।
6. वालीदाहसंस्कारप्रसंगं सविस्तरं लिखत।
7. सुग्रीवस्य वा लनं प्रति युद्धाह्वानप्रसंगं वर्णयत।
8. तारायाः वालिनं प्रति उपदेशं तथा तस्य तत्त्वं विवेचयत।
9. वालिनः आरोपान् तथा रामस्य उत्तराणि सविस्तरं लिखत।

द्वितीयषाण्मासिकः

प्रथमपत्रम्

MAPUC201

रामायणस्य विशिष्टपरिचयः

अतिलघुप्रश्नाः (1 MARK)

प्रथमो भागः

1. रामायणस्य नायकः कः?
2. रामायणे कति काण्डाः सन्ति?
3. रामायणे कति श्लोकाः सन्ति?
4. वेवरस्य मते रामायणस्य रचनाकालः कः?
5. रामायणस्य प्राचीना टीका का?
6. भूषण-टीका केन विरचिता?
7. विवेकतिलकटीका केन रचिता?
8. रामायणस्य आदिमश्लोकः कः?
9. इतिहासस्य लक्षणं किम्?
10. रामायणस्योपरि रामानन्दतीर्थविरचिता टीका का?

द्वितीयो भागः

1. रामायणस्य प्रमुखानि संस्करणानि कानि?
2. औदीच्यसंस्करणम् कुतः प्रकाशितम्?
3. रमीया व्याख्या कस्मिन् संस्करणे समाविष्टा?
4. अद्भुतरामायणं केन रचितम्?
5. अध्यात्मरामायणं केन लिखितम्?
6. अद्भुतरामायणे कति सर्गाः सन्ति?
7. आनन्दरामायणे कति काण्डानि सन्ति?
8. आनन्दरामायणस्य मनोहरकाण्डे कति सर्गाः सन्ति?
9. जानकीहरणमहाकाव्यं केन विरचितम्?
10. भाषविरचितरामायणाश्रितनाटकानि कानि?

तृतीयो भागः

1. रामस्य वनवास: केन प्रार्थित:?
2. कैकेयी दशरथात् कान् वरान् अयाचत?
3. भरतस्य प्रत्यावर्तनस्य प्रार्थनाया: उत्तरं राम: कथम् उक्तवान्?
4. सुग्रीवेण सह रामस्य मित्रता क: कारितवान्?
5. बालि क: आसीत्?
6. जटायु क: आसीत्?
7. विभीषण: किमर्थं रामस्य शरणं समागत:?
8. विभीषणस्यागमने राम: किं कृतवान्?
9. पम्पासरोवर: कै: पुष्पै: पूरित: आसीत्?
10. सिद्धाश्रमे पूर्वकाले क: तपम् अतपत्?

लघुप्रश्नाः- 6 MARKS (टिप्पनी)

प्रथमो भागः

1. रामायणम्
2. महर्षि वाल्मीकिः
3. तिलकव्याख्याटीका
4. भूषणटीका
5. रामायणस्य रचनाकालः
6. रामायणस्य काव्यसौन्दर्यम्
7. रामायणस्य साहित्यिक-वैशिष्ट्यम्
8. तत्त्वदीपिका टीका
9. पण्डितशिवसहाय
10. नागोजीभट्ट

द्वितीयो भागः

1. औदीच्यसंस्करणम्
2. गौडीयसंस्करणम्
3. दाक्षिणात्यसंस्करणम्
4. पश्चिमोत्तरीयसंस्करणम्
5. आलोचनात्मकसंस्करणम्
6. अद्भुतरामायणम्
7. अगस्त्यरामायणम्
8. आनन्दरामायणम्
9. रघुवंशम्
10. प्रतिमा नाटकम्
11. महावीरचरितम्
12. उत्तररामचरितम्

तृतीयो भागः

1. रामस्य वनवासः
2. दशरथस्य पुत्रप्रीति
3. कैकेय्या ममत्वम्
4. सीता परित्यागः
5. रामराज्यम्
6. जटायु
7. पम्पासरोवरः
8. सिद्धाश्रमः
9. पञ्चवटी
10. दण्डकारण्यम्

दीर्घप्रश्नाः (1 × 10 = 10)

प्रथमो भागः

1. महाकाव्यरूपेण रामायणं प्रतिपादयत।
2. रामायणस्य स्वरूपं वैशिष्ट्यं च आलोचयत।

3. रामायणस्य ऐतिहासिकत्वं विवेचयत।
4. रामायणस्य प्रमुखाः टीकाः तेषां च परिचयं आलोचयत।
5. रामायणस्य साहित्यिकमहत्त्वं आलोचयत।

द्वितीयो भागः

1. वाल्मीकिरामायणस्य प्रमुखानि संस्करणानि विवृणुत।
2. अध्यात्मरामायणस्य परिचयः प्रदेयः।
3. अद्भुतरामायणस्योपरि निबन्धमेकं प्रस्तूयताम् ।
4. भारतदेशे रामायणचर्चा इति विषयमधिकृत्य लेखमेकं प्रस्तूयताम् ।
5. रामायणाश्रितप्रमुखकाव्यानि आलोचयत।
6. भाषविरचितरामायणाश्रितनाटकानां परिचयः प्रदेयः।

तृतीयो भागः

1. रामायणे वर्णितपुत्रधर्मम् आलोचय ।
2. रामस्य चरित्रे क्षात्रधर्मपालनस्य प्रसङ्गान् आलोचयत।
3. रामायणे बाह्यप्रकृतेः वर्णनं कथं समालोचितं वर्णयत।
4. रामायणस्थं आभ्यन्तरप्रकृतेः चित्रणं समुपस्थापयत।
5. सुग्रीवस्य मित्रतां समालोचयत।
6. विभीषणस्य मित्रताम् आलोचयत।
7. जटायोः आत्मबलिदानम् आलोचयत।
8. हनुमतः प्रभुभक्तिं वर्णयत।
9. भरतस्य भ्रातृप्रेमं वर्णयत।
10. लक्ष्मणस्य भ्रातृप्रेमं वर्णयत।

Unit - 2: अतिलघुपृश्नाः

टिप्पणि (1 × 6 = 6)

दीर्घप्रश्नाः (1 × 10 = 10)

वाल्मीकि रामायणस्य प्रमुखाणि संस्करणानि विवृणुत।

अध्यात्म रामायणस्य परिचयं प्रदेय।

अद्भुत रामायणस्योपरि निबन्धात्मकं प्रस्तुत।
भारतेतरेशु रामायणचर्चा इति विषयमधिकृत्य लेखमेकं प्रस्तुत।
रामायणाश्रित प्रमुख काव्यानि आलोचयत।
भास विरचित रामायणाश्रित नाटकानां परिचयं प्रदेय।
Unit - 3: अतिलघुपृश्नाः (1 × 10 = 10)
रामस्य वनवासः केन प्रार्थितः?
कैकेयी दशरथात् कान वरान् अयाचत?
भरतस्य प्रत्यावर्तनस्य प्रार्थनायाः उत्तरं रामः कथं दत्तवान?
सुग्रीवेण सह रामस्य मित्रता कः कारितवान?
बालि कस्य पुत्रः आसीत्?
जटायु कः आसीत्?
विभीषणः किमर्थं रामस्य शरणं समागतः?
विभीषण शरणागमे रामः किं कृतवान?
पम्पा सरोवरे केः पुष्पैः पूरितः आसीत्?
सिद्धश्रमे पूर्वकाले कः तप अतप्यत?
टिप्पणि (1 × 6 = 6)
रामस्य वनवासः
दशरथस्य पुत्रप्रीति
कैकेया ममत्वम्
सीता परित्यागः
रामराज्यम्
जटायु
पम्पा सरोवरः
सिद्धाश्रमः
पञ्चवटी
दण्डकारण्यम्
दीर्घप्रश्नाः
रामायणे वर्णितः पुत्रधर्मः - आलोचयत।
रामस्य चरित्रे क्षात्रधर्म पालनस्य प्रसङ्गः आलोचयत।
रामायणे बाह्यप्रकृतेः वर्णनं कथं समालोचितं वर्णयत।

रामायणे आभ्यन्तर प्रकृतेः चित्रणं च समुपस्थापयत।
सुग्रीवस्य मित्रतां समालोचयत।
विभीषणस्य मित्रताम् आलोचयत।
जटायोः आत्मबलिदानम् आलोचयत।
हनुमतः प्रभुभक्तिं वर्णयत।
भरतस्य भ्रातृप्रेमं वर्णयत।
लक्ष्मणस्य भ्रातृप्रेमं वर्णयत।

द्वितीयषाण्मासिकः

MAPUD204

शास्त्रबोधः -2

अतिलघुप्रश्नाः (1 MARK)

प्रथमो भागः

1. कति वेदाङ्गानि सन्ति ?
2. शिक्षावेदाङ्गं वेदपुरुषस्य किम् अङ्गम् इति कथ्यते?
3. कल्पवेदाङ्गं वेदपुरुषस्य किम् अङ्गम् इति कथ्यते?
4. वेदपुरुषस्य श्रोत्ररूपेण किं वेदाङ्गं प्रसिद्धम्?
5. वेदपुरुषस्य मुखरूपेण किं वेदाङ्गं प्रसिद्धम्?
6. वेदपुरुषस्य चक्षुरूपेण किं वेदाङ्गं प्रसिद्धम्?
7. वेदपुरुषस्य पादरूपेण किं वेदाङ्गं प्रसिद्धम्?
8. पाणिनीयशिक्षा कस्य वेदस्य शिक्षाग्रन्थः?
9. याज्ञवल्क्यशिक्षा कस्य वेदस्य शिक्षाग्रन्थः?
10. कल्पसूत्राणि कति प्रकारकानि ?
11. निरुक्तग्रन्थस्य लेखकः कः ?
12. पाणिनेः व्याकरणग्रन्थस्य नाम किम् ?
13. छन्दःशास्त्रस्य रचयिता कः ?
14. आर्चज्योतिषग्रन्थस्य रचयिता कः ?
15. पुरूरवाः कः आसीत्?
16. उर्वशी कस्याः लोकस्य अप्सरा आसीत्?
17. उर्वशी पुरूरवं किमर्थं त्यक्तवती?
18. सरमा का आसीत्?
19. पणयः के आसन्?
20. सरमा कस्मै कार्याय प्रेषिता आसीत्?
21. पणिभिः सरमायै किं प्रलोभनं दत्तम्?
22. यमस्य यम्याः सह कः सम्बन्धः आसीत्?
22. यमी यमं प्रति किं निवेदनं कृतवती?

23. यमः यम्याः प्रस्तावं किमर्थं न स्वीकृतवान्?
24. विश्वामित्रः कः आसीत्?
25. विश्वामित्रेण केषां नदीनां सह संवादः कृतः?
26. विश्वामित्रः नदीनां प्रति किं निवेदनं कृतवान्?

द्वितीयो भागः

1. सांख्यकारिकायाः रचयिता कः अस्ति?
2. सांख्यदर्शने कति तत्त्वानि स्वीकृतानि सन्ति?
3. कति दुःखानि सन्ति?
4. सांख्यदर्शनानुसारं 'प्रकृतिः' कीदृशी वर्तते?
5. 'पुरुषः' कति अस्ति - एकः वा अनेकः?
6. सांख्यमते कति प्रमाणानि सन्ति? तेषां नामानि लिखत।
7. 'सत्कार्यवादः' कस्य दर्शनस्य मुख्यसिद्धान्तः अस्ति?
8. त्रयः गुणाः के सन्ति?
9. सांख्यमते 'कैवल्यम्' इत्यस्य कः अर्थः?
10. प्रकृतेः प्रथमं कार्यं किम् अस्ति?
11. तर्कसंग्रहस्य रचयिता कः अस्ति?
12. तर्कसंग्रहानुसारं कति पदार्थाः सन्ति? तेषां नामानि लिखत।
13. 'द्रव्यं' कतिविधं भवति?
14. पृथिव्याः लक्षणं किम्?
15. तर्कसंग्रहे कति गुणाः उक्ताः सन्ति?
16. 'कर्म' कतिविधं वर्तते?
17. 'करणं' किम्?
18. प्रत्यक्षप्रमाणस्य लक्षणं किम्?
19. व्याप्तिः का अस्ति?
20. अभावः कतिविधः भवति?

तृतीयो भागः

1. राम टा इत्यत्र टकारस्य इत्-संज्ञा केन सूत्रेण भवति?
2. राम-शब्दस्य प्रादिपदिकसंज्ञा केन सूत्रेण भवति?
3. अपृक्त-संज्ञा-विधायक-सूत्रं किम्?
4. राम राम राम सु इति स्थिते एक एव रामशब्दविधायकसूत्रं किम्?
5. रामाणाम्- इत्यत्र कः आगमः?
6. नदी-संज्ञाविधायकसूत्रं किम्?
7. घि-संज्ञाविधायकसूत्रं किम्?
8. सर्वनामस्थानसंज्ञाविधायकसूत्रं किम्?
9. ङसि-स्थाने आत्-आदेशविधानं केन सूत्रेण भवति ?
10. अतिदेशसूत्रस्य एकम् उदाहरणं लिखत?

चतुर्थो भागः

1. 'छन्दस्' शब्दस्य का व्युत्पत्तिः?
2. 'यमाताराजभानसलगा' इति सूत्रे कति गणाः सन्ति?
3. 'मगणस्य' स्वरूपं (चिह्नं) किं वर्तते?
4. अनुष्टुप्-छन्दसि प्रतिचरणं कति अक्षराणि भवन्ति?
5. इन्द्रवज्रा-छन्दसः मुख्यं लक्षणं लिखत।
6. आर्या-छन्दः 'जातिः' अस्ति वा 'वृत्तम्'?
7. वंशस्थ-छन्दसि प्रतिचरणं कति अक्षराणि भवन्ति?
8. मन्दाक्रान्ता-छन्दसि 'यतिः' कुत्र कुत्र भवति?
9. अनुप्रास-अलंकारस्य मुख्यं लक्षणं किम्?
10. श्लेषालंकारस्य कति भेदाः सन्ति?
11. यत्र उपमेय-उपमानयोः 'अभेदः' भवति, तत्र कः अलंकारः?
12. रूपकालंकारस्य कति भेदाः सन्ति?
13. अलंकारः कति विधाः?
14. शार्दूलविक्रीडित-छन्दसि आहत्य कति अक्षराणि भवन्ति?

लघुप्रश्नाः- 6 MARKS (टिप्पनी)

प्रथमो भागः

1. शिक्षा-वेदाङ्गम्
2. कल्प-वेदाङ्गम्
3. व्याकरण-वेदाङ्गम्
4. निरुक्त-वेदाङ्गम्
5. छन्द-वेदाङ्गम्
6. ज्योतिष-वेदाङ्गम्
7. पुरूरवा-उर्वशी-संवाद-सूक्तम्
8. यम-यमी संवाद-सूक्तम्
9. विश्वामित्र-नदी-संवाद-सूक्तम्
10. सरमा-पणि-संवाद-सूक्तम्

द्वितीयो भागः

1. दुःखत्रयम्
2. सत्कार्यवादः
3. पुरुषबहुत्वम्
4. प्रकृतेः अस्तित्वम्
5. त्रिगुणाः (सत्त्व-रज-तमांसि)
6. व्यक्ताव्यक्तज्ञ-भेदः
7. पुरुषस्य स्वरूपम्
8. पङ्ग्वन्धवत् संयोगः
9. प्रत्ययसर्गः
10. सांख्यसम्मत-कैवल्यम्
11. सप्त-पदार्थाः
12. नव-द्रव्याणि
13. प्रत्यक्ष-प्रमाणम्
14. व्याप्तिः
15. पञ्चावयव-वाक्यम्

16. हेत्वाभासः (पञ्चविधाः)
17. कारण-त्रैविध्यम्
18. अभाव-पदार्थः
19. सन्निकर्षः
20. बुद्धिः

तृतीयो भागः

1. प्रातिपदिकम्
2. सुप्-प्रत्ययः
3. तद्वद्भावः
4. नदीसंज्ञा
5. सर्वनामस्थानम्
6. घि-संज्ञा
7. भ-संज्ञा
8. सर्वनामसंज्ञाविधायकसूत्राणि

चतुर्थो भागः

1. आर्या-छन्दः
2. अनुष्टुप्-छन्दः
3. इन्द्रवज्रा-छन्दः
4. उपेन्द्रवज्रा-छन्दः
5. उपजाति-छन्दः
6. वंशस्थ-छन्दः
7. वसन्ततिलका-छन्दः
8. मालिनी-छन्दः
9. मन्दाक्रान्ता-छन्दः
10. शिखरिणी-छन्दः
11. अनुप्रास-अलङ्कारः
12. यमक-अलङ्कारः
13. श्लेष-अलङ्कारः

14. उपमा-अलङ्कारः
15. रूपक-अलङ्कारः
16. उत्प्रेक्षा-अलङ्कारः
17. अर्थान्तरन्यास-अलङ्कारः
18. विभावना-अलङ्कारः
19. विशेषोक्ति-अलङ्कारः
20. वक्रोक्ति-अलङ्कारः

दीर्घप्रश्नाः (1 × 10 = 10)

प्रथमो भागः

1. शिक्षावेदाङ्गस्य परिचयं विस्तारतः लिखत।
2. शिक्षाया महत्त्वं वेदाध्ययने कथं अस्ति?
3. स्वर-उच्चारणस्य शुद्धता किमर्थम् आवश्यकी अस्ति?
4. कल्पवेदाङ्गस्य परिचयं लिखत।
5. कल्पसूत्राणां प्रकारान् (श्रौत, गृह्य, धर्म, शुल्ब) विवृणुत।
6. यज्ञकर्मणि कल्पस्य किं योगदानम् अस्ति?
7. व्याकरणवेदाङ्गस्य परिचयं विस्तरेण लिखत।
8. व्याकरणस्य वेदरक्षणे किं महत्त्वम् अस्ति?
9. पाणिनीयव्याकरणस्य विशेषताः वर्णयत।
10. निरुक्तवेदाङ्गस्य परिचयं लिखत।
11. निरुक्तस्य आवश्यकता वेदार्थबोधे कथं भवति?
12. यास्कस्य योगदानं निरुक्ते कथं वर्णनीयम्?
13. छन्दोवेदाङ्गस्य परिचयं लिखत।
14. वेदेषु छन्दसां महत्त्वं कथं वर्णनीयम्?
15. ज्योतिषवेदाङ्गस्य परिचयं लिखत।
16. यज्ञकालनिर्धारणे ज्योतिषस्य किं महत्त्वम्?
17. पुरूरवा–उर्वशी संवादस्य संक्षेपेण वर्णनं कुरुत।
18. अस्मिन् सूक्ते प्रेम-विरहयोः वर्णनं कथं कृतम्?
19. सरमा–पणि संवादस्य वर्णनं कुरुत।

20. सरमायाः चरित्रस्य विशेषताः लिखत।
21. पणीनां व्यवहारात् का शिक्षा लभ्यते?
22. यम–यमी संवादस्य सारं लिखत।
23. यम–यमी-संवादसूक्ते धर्म-नैतिकतयोः वर्णनं कथं कृतम्?
24. यम–यमीसंवादात् समाजाय कः संदेशः लभ्यते?
25. विश्वामित्र–नदीसंवादस्य वर्णनं कुरुत।
26. विश्वामित्र–नदी-संवादसूक्ते प्रकृतिं प्रति श्रद्धा कथं प्रकटिता?

द्वितीयो भागः

1. सांख्यकारिकायाः आधारेण 'दुःखत्रयाभिघातात्...' इति प्रथमकारिकायाः विस्तृतव्याख्यां कुरुत।
2. सांख्यसम्मतं 'प्रमाणमीमांसां' सोदाहारणं सविस्तरं च वर्णयत।
3. 'सत्कार्यवादस्य' साधनाय ईश्वरकृष्णेन दत्तानां पञ्चहेतूनां विवेचनं कुरुत।
4. 'व्यक्त-अव्यक्त-ज्ञ' इत्येतेषां स्वरूपं परस्परं भेदं च स्पष्टयत।
5. प्रकृतेः अस्तित्वसाधकानि प्रमाणानि सविस्तरं लिखत।
6. सांख्यदर्शने 'पुरुषबहुत्वं' कथं सिद्धं भवति? सविस्तरं वर्णयत।
7. सत्त्व-रज-तमसां गुणानां लक्षणं कार्यं च सविस्तरं निरूपयत।
8. सांख्यसम्मतं 'सृष्टिक्रमं' (तन्मात्र-इन्द्रिय-पञ्चभूतपर्यन्तं) चित्रयन्तु।
9. 'प्रकृति-पुरुषयोः संयोगः' किमर्थं भवति? पङ्ग्वन्धवत् इति दृष्टान्तं स्पष्टयन्तु।
10. सांख्यमते 'प्रत्ययसर्गस्य' (विपर्यय-अशक्ति-तुष्टि-सिद्धि) संक्षिप्तं विवेचनं कुरुत।

तृतीयो भागः

1. प्रातिपदिकसंज्ञाविधानविषयकं लेखमेकं लिखत ।
2. रामशब्दस्य प्रथमाविभक्तौ एकवचनस्य रूपसिद्धिप्रक्रियां लिखत।
3. रामेण- इति रूपं साधयत ।
4. रामाणाम्- इति रूपं साधयत ।
5. पदसंज्ञाविधायकसूत्रानि उल्लिख्य विस्तरेण वर्णयत ।
6. सखा- इति रूपं साधयत ।

7. मुनये- इति रूपं साधयत ।
8. रमया- इति रूपं साधयत ।

चतुर्थो भागः

1. छन्दसः परिभाषां लिखित्वा काव्ये तस्य महत्त्वं सविस्तरं प्रतिपादयत।
2. 'गण' इति शब्दस्य कोऽर्थः? अष्ट-गणानां सोदाहारणं परिचयं लिखत।
3. आर्या-छन्दसः पूर्णं लक्षणं लिखित्वा तस्य उदाहरणं लिखत।
4. अनुष्टुप्-छन्दसः लक्षणं तथा तस्य पाद-व्यवस्थां सोदाहारणं विवेचयत।
5. इन्द्रवज्रा, उपेन्द्रवज्रा तथा उपजाति-छन्दसाम् भेदान् स्पष्टीकृत्य वर्णनं कुरुत।
6. शिखरिणी-छन्दसः लक्षणं लिखत तथा तस्य एकस्य उदाहरणस्य गण-नियोजनं प्रदर्शय।
7. वसन्ततिलका-छन्दसः लक्षणं तथा उदाहरणं सविस्तरं लिखत।
8. मन्दाक्रान्ता तथा मालिनी-छन्दसोः लक्षण-उदाहरण-सहितं भेदं निरूपयत।
9. शार्दूलविक्रीडित-छन्दसः लक्षणं लिखित्वा एकस्य श्लोकस्य गण-नियोजनं कुरुत।
10. स्रग्धरा-छन्दसः स्वरूपं सोदाहारणं सविस्तरं च लिखत।
11. अलंकारस्य स्वरूपं महत्त्वं च सविस्तरं वर्णयत।
12. उपमा-अलंकारस्य लक्षणं लिखित्वा तस्य भेदान् वर्णयत ।
13. उत्प्रेक्षा-अलंकारस्य लक्षणं सोदाहारणं वर्णयत ।
14. विभावना तथा विशेषोक्ति-अलंकारयोः भेदं निरूपयत।
15. यमक-अलंकारस्य परिभाषां सोदाहारणं लिखत।
16. संकर-संसृष्टि-अलंकारयोः स्वरूपं विवेचयत ।